

DIALOGUE 2

Mary	ཕོལ། ད་མིང་ང་གཉེས་བོད་ཕྱུག་ཁྱིམ་སྒྲིའི་སློབ་གྲར་ བལྟ་བསྐོར་ལ་འགྲོ་གས།	Paul, shall we go to visit the Tibetan Children's Village School today?
Paul	ཟེད། བྱས་ན་ངས་ཨི་ལིག་སི་དང་ རོ་བོན་གཉེས་ སྐད་བཏང་ཀ་ གཅིག་བྱས་ན་ཁོང་གཉེས་ཡང་འགྲོ་ འདོད་ཡོད་ཀྱི་ཟེད། འོག་ཙམ་འགྲུག་ཨ།	Yes. In that case, shall I invite Alex and Robin too? Probably they might want to go too. Wait a moment. (tsam)
Mary	ཏག་ཏག་ཟེད། ཁོང་གཉེས་བལྟ་བསྐོར་ལ་ཕྱིན་ཚར་ མེད་ན་ཏན་ཏན་ང་ཚོ་མཉམ་པོ་ཡོང་གི་ཟེད།	Okay. If they haven't already been to see it, then definitely they will come with us. (bo to du)
Paul	གལ་སྲིད་ཁོང་གཉེས་ང་ཚོ་མཉམ་པོ་ཡོང་འདོད་ འདུག་ན་ང་ཚོ་ཚུ་ཚོད་ག་ཚོད་ཙམ་ལ་ཐོན་གྱི་ཡིན་པ།	If they do want to come with us, what time shall we leave?
Mary	ཕལ་ཆེར་ཉིང་གུང་ཁ་ལག་བཟུང་ཚར་ནས་འགྲོ་ན་ཡག་ གི་མེད་འགྲོ་ ཡིན་ནའི་བྱིད་རང་ག་བཟུང་གྱི་ག་བཟུང་ གྱི་ག་བཟུང་དང་། མ་གཞི་དེ་མིང་ང་གཉེས་གཞན་དག་ དམིགས་བསལ་བྱིད་དགོས་ཡ་དེ་འདྲས་ཡོད་མ་ཟེད་ པས།	It is probably better if we go after eating lunch. But see how it goes. By the way, do we have anything else in particular that we have to do today?
Paul	ཕལ་ཆེར་གཞི་ཡོང་བ་མེད། ཨ་ལས། འོ་དོད་དགོང་ དག་ཚུ་ཚོད་ལ་པད་མ་ལགས་གྱི་གསོལ་ཆེག་ལ་འགྲོ་ དགོས་ཟེད་ད།	I don't think there is anything. Oh, we shouldn't forget that we have to go to dinner at Bema's this evening at seven.
Mary	དེ་དུས་དང་ཚོ་ལྷོད་ལྷོད་བྱས་ནས་ཚུར་འཁོར་ཚར་ གྱི་ཟེད། དེའི་སེམས་འཁྲལ་ཡོད་མ་ཟེད།	By that time, we should be easily back. There's nothing to worry about.

Paul, Mary, Alex and Robin go to visit Tibetan Children's Village school, Dharamsala, together. On their arrival at the school they meet a small group of children playing on the main playground. Mary asks them if the school is closed for today but gets only bewildered looks from them in response.

Mary	ཁྱེད་མཚར། སྲུ་གུ་དེ་ཚོ་བོད་སྐད་ཤེས་ཀྱི་མིང་པ་ འདྲ།	Strange. These children don't seem to know Tibetan.
Robin	གཅིག་ཀྱིས་ནང་རང་ཚོའི་སྐྱ་གདངས་དེ་ཡག་པོ་ཞེ་ དྲག་ཡོང་གི་མིང་པ་ཡིན་གྱི་རེད། དེ་མིན་ནང་ཚོས་ ཁོང་ཚོའི་ཕྱི་མོར་བར་ཆད་ཀྱིས་ཅང་ཁོ་ཚོ་ལ་ བརྒྱབ་སྐྱོང་མ་བྲོ་བ་ཡིན་གྱི་རེད། གང་ཤེས། བཤད་ ཐུབ་མ་སོང།	Perhaps our pronunciation is not quite good enough. Or, maybe they didn't feel like replying because we interrupted their game. Who knows? I can't really say.
Alex	བོད་ཀྱི་ལྗང་པ་འགའ་ཤས་ནས་ཡོང་མཁན་ཚོ་དབུས་ སྐད་ཡག་པོ་ཤེས་ཀྱི་མ་རེད་ཟེར་གྱི་འདུག བྱས་ཅང་ སྲུ་གུ་དེ་རྒྱས་གཅིག་ཀྱིས་ནང་དབུས་སྐད་མ་རྒྱབ་སའི་ ལྗང་པ་ནས་ཡིན་སྲིད་གྱི་རེད།	I've heard that those coming from some areas of Tibet do not know the central dialect well. Therefore, it could be that perhaps those children are from an area where the central dialect is not spoken.

After walking around the school for a while, they meet a Tibetan teacher. Mary approaches the teacher and the following conversation takes place.

Mary	ཁྱེད་ལགས། ང་ཚོ་སློབ་གྲྲ་ར་བལྟ་བུ་ལ་ཡོང་པ་ ཡིན། སློབ་གྲྲའི་ལོ་རྒྱུས་བཟུས་བཟུས་ཤིག་གསུང་ ཐུབ་གྱི་རེད་པས། ང་ཚོ་ཚང་མར་བོད་པའི་སློབ་གྲྲའི་ ཐོག་ལ་དོ་སྣང་ཞེ་དྲག་ཡོད།	Excuse me, we've come to visit the school. Can you tell us a brief history of the school? We are all very interested in [learning about] Tibetan schools.
Teacher	ལགས་ཡིན་དང་ཡིན། ཁྱེད་རྣམས་ཚོ་བོད་སྐད་ཡག་པོ་ ཞེ་དྲག་སྒྲིན་གྱི་འདུག་ག། ག་ནས་ཕེབས་པ།	Yes, of course. You all speak very good Tibetan. Where do you come from?

<p>Mary</p>	<p>ང་ཚོ་ཚང་མ་ཨ་མ་མི་རི་ཀ་ནས་ཡིན། ཕོ་ལང་གཉིས་ ལྷོ་རྩེ་ནི་ཡ་ནས་ཡིན། ཨི་ལི་ག་སི་དང་རོ་བོ་ན་ གཉིས་ལྷ་ཤིང་གྲོན་ལ་བཞུགས་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། ང་ཚོ་ ཚང་མ་ལྷོ་རྩེ་ནི་ཡའི་མཐོ་རིམ་སློབ་གྲས་བོད་སྐད་ མཉམ་པོ་སྦྱངས་པ་ལྟར་། ཡིན་ནའི་ཨ་རིའི་ནང་ལ་ བོད་སྐད་རྒྱ་བ་ཡ་གོ་གོ་སྐབས་ཞིང་ལ་མིང་ཙང་འགའ་ རོགས་བརྗོད་པ་ལ།</p>	<p>We are all from the U.S. Paul and I are from Virginia. Alex and Robin live in Washington. We all studied Tibetan together at the University of Virginia. But, since there aren't many opportunities to speak Tibetan in America, we have forgotten quite a lot.</p>
<p>Teacher</p>	<p>འདིར་བོད་སྐད་སློབ་ཀྱི་སློབ་གྲུང་འདི་ནང་ལ་སློབ་སྦྱོང་ ལྡེ་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་ཡོད་ཅིང་། ཅུན་གཞོན་བྱེད་ཀྱི་ཡིན་ ན་ཅུན་པ་ལོ་ ༡༨ དང་ ༡༩ ནས་རྒྱང་བ་ལོ་ལྔ་བྱས་པའི་ བར་དུ་ཡོད་ཅིང་། སློབ་སྦྱོང་ཚོ་ལོ་ཅུན་གཞོན་བྱས་ བཅས་ཀྱིས་ཚང་ཁག་ཁག་ནང་ལ་སྦྱོང་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། སྐྱ་གུ་རྒྱང་བ་ཚོའི་ཀྱིས་ཚང་སོ་སོར་བཟོ་ཉེན་བྱེད་ མཁུན་པ་ཚབ་མ་ཚབ་ཡོད་ཅིང་། སློབ་ཚན་ག་རེ་ག་ རེ་སློབ་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། ཟེར་ན་དེང་དུས་ཀྱི་ཤེས་ཡིན་ ཨིན་ཇི་དང་མཚན་རིག་སྦྱང་ལ་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ བཅས་བསློབ་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། རྒྱ་གར་སློབ་གྲྭ་སྤྱི་ མཚུངས་ནང་བཞུགས་ལོ་ལྷ་ར་ལོ་འཁོར་རྒྱུ་སྤྱོད་རེ་ ལེན་གྱི་ཡོད་ཅིང་།</p>	<p>Here in the TCV school we have more than five hundred students. In terms of age, we have students ranging from eighteen to nineteen at the oldest to five at the youngest. Students live in houses grouped according to age. There are foster parents who look after the individual houses of the younger children. What do they study? In addition to contemporary subjects such as English and science, they study Tibetan. Like Indian schools in general, every year there is an annual examination.</p>

<p>Teacher</p>	<p>ཁྱོད་སློམ་འཛེན་གྲ་བཅུ་གཉིས་ཡོད་ཅིང་། འཛེན་གྲ་ བཅུ་པ་ཐོན་སྲིད་ན་སོ་སོ་མཚན་རིག་དང་དེ་མིན་ག་ པར་དོ་སྣང་ཆེ་བ་ཡོད་ནའི་དེའི་སྤྱོད་སྲིད་སྲིད་ལྟོས་ དགོས་ཅིང་། གང་ཡིན་ཟེར་ན། རིག་པ་ཡག་ག་ཆོ་ འཛེན་གྲ་ཤམ་གཞུག་གོ་མཐོ་ཅིམ་སློབ་གྲར་འགྲོ་དགོས་ ཅིང་། ང་ཚོའི་སློབ་གྲ་འདི་རྒྱ་གར་ནང་ལ་ཡོད་པའི་ བོད་པའི་སློབ་གྲའི་ནང་ནས་སློབ་གྲ་ཡག་ཤོས་གཅིག་ ཅིང་། འདི་ནས་སློབ་སྦྱོང་ཐོན་པ་མང་པོ་དེང་སང་ ལས་ཁུངས་ཁག་གི་ལས་བྱེད་པ་དང་སློབ་གྲ་ཁག་མང་ པོའི་དགོ་ཆེན་ཆགས་ཡོད་ཅིང་། དཔེར་ན་ཆ་བཞག་ ན་ང་ཚོའི་སློབ་གྲའི་དགོ་ཆེན་མང་ཆེ་བ་སྤྱོད་མ་བོད་ སྤྱུག་བྱིས་སྤེའི་སློབ་སྤྱུག་ཅིང་།</p>	<p>Altogether there are twelve classes. When students graduate from class ten, they have to go either into science or other subjects depending on their interests. The reason being that the better students have to go to the university after class twelve. Our school is one of the best Tibetan schools in India. Many students graduating from this school have become officials in the various [Tibetan government] offices and teachers in many schools. For example, most of the teachers here were formerly TCV students.</p>
<p>Paul</p>	<p>ཅེ་ལས་དེ་འདྲ་ས་ཅིང་པས། དངོས་གནས་ཡིད་སློན་ བྱེད་དགོས་ཡོད་གཅིག་ཅིང་། འགྲོ་བཏུག་ཅིང་།</p>	<p>Oh, is that so. This is really impressive.</p>
<p>Robin</p>	<p>ཆེན་ལགས། ང་ར་བཀའ་འདྲི་ཞུ་ཡོད་ཅིང་། སློབ་ སྤྱུག་ཚོར་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་མ་གཏོགས་རྒྱལ་རབས་ དང་རིག་གཞུང་ནང་ཚོས་བཅས་སློབ་ཀྱི་ཡོད་མ་ ཅིང་པས།</p>	<p>I have a question. Apart from Tibetan language, aren't the students taught [Tibetan] history, culture, and Buddhism?</p>

<p>Teacher</p>	<p>ཡོད་ཅིང་། དཔེར་ན་ཆ་བཞག་ན་སློབ་ཕྲུག་ཚོ་ཉིན་ ལྷ་ར་ཞེས་གསལ་ཞུས་པའི་འདོན་ཚོགས་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། དེ་ག་ ནང་བཞུགས་མཚམས་མཚམས་ལ་སློབ་གྲུའི་ཚོས་ དགེས་ནང་ཚོས་ངོ་སྤྲོད་གསུང་བཤད་གནང་གི་རེད། དེའི་སྐོར་ལ་གནད་འགག་ཆེ་ཤོས་འཛིན་གྲུ་ཡར་ ཙམ་སློབས་སོང་ན་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་སློབ་དེབ་ ཁྲིམས་ལ་རྒྱལ་རབས་དང་ཚོས་བྱུང་སྟེ་སྟེ་རྒྱ་རྒྱུ་ བརྗེས་སྤོངས་ཀྱི་སློབ་དེབ་སོ་སོ་ཡོད་ཅིང་།</p>	<p>Yes. For example, every morning the students assemble to recite prayers. Similarly, sometimes the religious teacher gives introductory lectures on Buddhism. In addition, most importantly, in the upper level classes, as part of the Tibetan curriculum, there are separate textbooks on secular and religious history, poetry, and grammar.</p>
<p>Robin</p>	<p>སློབ་གྲུ་འདིའི་ནང་ལ་ཡོད་པའི་སློབ་ཕྲུག་ཚོ་ཚང་མ་ རྩ་རམ་ས་ལ་ནས་ཡིན་པ་ཤིག་སྟེ་རེད་ ས་ཆ་ གཞན་དག་ནས་གཞི་ཡོད་ཅིང་།</p>	<p>Are all the students in this school from Dharamsala or are there [some] from other places as well?</p>
<p>Teacher</p>	<p>རྩ་རམ་ས་ལ་ནས་ཡིན་པ་རྒྱུ་རྒྱུ་མ་རེད། ས་ཆ་ ག་ས་ག་ནས་ཡོད་ཅིང་། དེང་སང་བོད་ནས་གསར་ འབྱོར་བ་ཡང་མང་པོ་ཡོད་ཅིང་།</p>	<p>They are not just from Dharamsala. [There are students] from various places. These days there are also many newcomers from Tibet.</p>
<p>Mary</p>	<p>ད་གི་ནང་ཚོ་གྲོགས་ལགས་རང་མ་མཇལ་གོང་ལ་སློབ་ ཕྲུག་ཁ་ཤས་གཅིག་གྲུ་བྱུང་། ང་ཚོས་ཁོ་ཚོར་སྐད་ ཆ་བཤད་པ་ཡིན་ཏེ་འཛིན་བརྒྱབ་མ་སོང་། འདིར་ སློབ་གྲུའི་ནང་ལ་དབུས་སྐད་མ་གཤིས་མཁན་སློབ་ཕྲུག་ དེ་འདྲས་ཡོད་ཅིང་པས།</p>	<p>Just before we met you, we came across some students. We spoke to them, but they didn't answer. Are there students in this school who do not know the central dialect?</p>
<p>Teacher</p>	<p>ཡོད་ཅིང་། ཞ་ལས་ཁྱེད་རང་ཚོར་ཞ་མདོ་ནས་ཡིན་ པའི་སློབ་ཕྲུག་གསར་འབྱོར་བ་དེ་ཚོ་གྲུག་པ་ཡིན་གྱི་ རེད། ཁོ་ཚོ་ད་ལྟོ་དབུས་སྐད་ཅུ་བ་ནས་གཤིས་ཀྱི་མིན་ འདུག ཡིན་ནའི་ད་ལྟོ་ལོ་རྒྱུ་རྒྱུ་སོང་ཙམ་ལ་མ་ སང་གཤིས་ཡོང་གི་རེད།</p>	<p>There are. Oh, you probably met those students who are new arrivals from Amdo. Right now, they do not know the central dialect at all. Since they are young they will learn it quickly.</p>